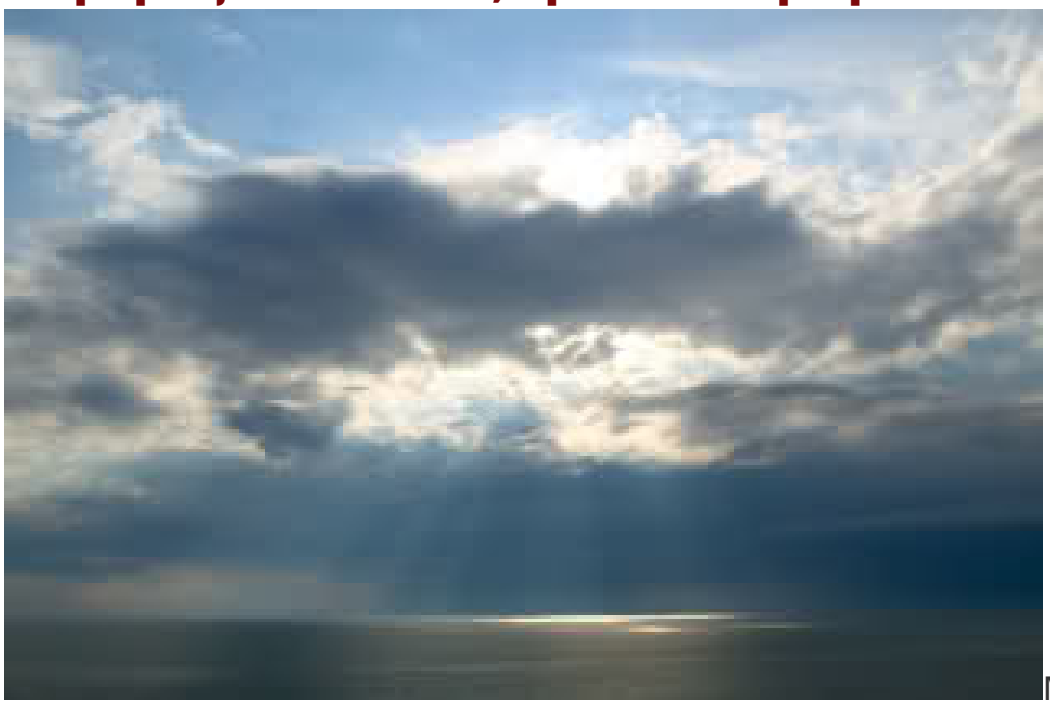
24 Οκτωβρίου 2013

Η πνευματική ζωή και οι κύριες εκδηλώσεις της: Ο φόβος του Θεού, η συνείδηση και ο πόθος του

ΜΟΥ γράφεις:

“Προσπάθησα να κρατήσω όλες τις σκέψεις μου σε κάτι ουσιαστικό, αλλά δεν το κατόρθωσα απόλυτα, ίσως γιατί δεν είχα συνηθίσει να σκέφτομαι σοβαρά. Πήρα, λοιπόν, ένα καλό βιβλίο, ελπίζοντας ότι, με τη βοήθειά του, θα μπορούσα να καθοδηγήσω το νου μου. Αλλά το αποτέλεσμα ήταν το ίδιο. Ο νους μου περισπάται συνέχεια, και πάντοτε από ασήμαντα πράγματα. Μια μέρα, που είχα βυθιστεί σε ρεμβασμό- μα μήπως κάθε τόσο δεν μου συμβαίνει κάτι τέτοιο;- κάποια φίλη μου, που ήταν κοντά, με ρώτησε: “Τι σκέφτεσαι;”. Τίποτα δεν σκεφτόμουνα. Απλά είχα αφαιρεθεί. Ονειροπολούσα. Και μολονότι το έκανα συχνά , ποτέ ως τότε δεν είχα δώσει σημασία σ’ αυτή την κατάσταση, μια κατάσταση που, όπως καταλαβαίνω τώρα, δεν πρέπει να είναι υγιής. Ποια είναι όμως, η υγιής; … Νομίζω πως δεν θα καταφέρω ποτέ να ελέγξω τις σκέψεις μου”.

Αργότερα θα σου πω ποια είναι η υγιής κατάσταση. Τώρα θα σε παρακαλέσω να προσθέσεις κάτι στις παρατηρήσεις που έκανες: Προσπάθησε να περάσεις μια μόνο ημέρα- αλλά ολόκληρη τη μέρα- χωρίς να θυμώσεις, χωρίς να εκνευριστείς μ’ ότιδήποτε . Και γράψε μου αν τα καταφέρνεις και πώς.

Επανέρχομαι στο γράμμα σου, όπου εκφράζεις μιάν εύλογη απορία για την καταπληκτική εκείνη φράση μου, “Να η ψυχική ζωή από κάθε πλευρά της!”. “¨Όμως”, λες, “δεν εξετάσατε την ψυχική ζωή από κάθε πλευρά της. Δεν αναφέρατε τις αρετές ή κάτι άλλο για την ευσέβεια- ούτε μια λέξη. Αλλά βλέπω

ότι στην οικογένειά μου, στους συγγενείς μου και σε πολλούς γνωστούς μου η ευσέβεια έχει την πρώτη θέση όχι μόνο στα λόγια αλλά και στα έργα".
Σκόπευα να σου γράψω τώρα ακριβώς γι' αυτό. ¨Ήθελα να σου το πω από το προηγούμενο γράμμα μου, αλλά τελικά, έπειτα από πολλή σκέψη, αποφάσισα να περιμένω την αντίδρασή σου. Και να την!
Αισθάνομαι την ανάγκη να σ' ευχαριστήσω , γιατί μελέτησες σοβαρά όσα σου υπέδειξα. Έτσι απέδειξες πόσο συγκροτημένος είναι ο νους σου. Αν, όμως, αναφερόμουνα σ' εκείνο το θέλημα που θεώρησες ότι παρέλειψα, θα έβγαινα από το θέμα μας. Γιατί ο σκοπός της ψυχής δεν είναι η ενασχόληση με πράγματα σαν κι αυτά που εξετάσαμε ως τώρα και που ανήκουν στην αρμοδιότητα του πνεύματος. Η ψυχή είναι αρμόδια για τη συγκρότηση της πρόσκαιρης, της επίγειας υπάρξεώς μας. Η γνώση της θεμελιώνεται στην εμπειρία• η δραστηριότητά της αποσκοπεί στην ικανοποίηση των αναγκών της πρόσκαιρης ζωής• και οι αισθήσεις της ενεργοποιούνται και διατηρούνται από τις ορατές καταστάσεις και συνθήκες , στις οποίες βρίσκεται. Βέβαια, συντελούνται μέσα της και ορισμένα πράγματα υψηλότερα απ' αυτά, αλλά δεν είναι παρά "επισκέπτες" – ας τους πω έτσι- που κάνουν κάποιες σύντομες επισκέψεις από έναν ανώτερο κόσμο, τον κόσμο του πνεύματος.
Τί ακριβώς είναι το πνεύμα; Είναι η δύναμη που «φύσηξε» ο Θεός στον άνθρωπο, όταν τον έπλασε (Γεν: 2:7) . Όλα τα είδη των επίγειων όντων δημιουργήθηκαν με πρόσταγμα του Θεού. Κάθε λογής ψυχή, κάθε ζωντανό πλάσμα, προήλθε από τη γη: «Και είπε ο Θεός: "Να βγάλει η γη κάθε είδος ζωντανού οργανισμού, όλα τα είδη των ζώων, των ερπετών και των θηρίων"» (Γεν. 1:24) . Η ανθρώπινη ψυχή, μολονότι στο κατώτερο μέρος της έχει κοινά γνωρίσματα με την ψυχή των ζώων, στο ανώτερο μέρος της είναι μοναδική και ασύγκριτη. Η ιδιαιτερότητα της συμπεριφοράς κάθε ανθρώπου οφείλεται στην ιδιαιτερότητα της ψυχής του. Το πνεύμα, που φύσηξε ο Θεός στον άνθρωπο, ενώθηκε με την ψυχή και την έκανε πολύ ανώτερη από κάθε άλλη, μη ανθρώπινη, ψυχή. Να, λοιπόν, σε τι οφείλεται η ασύγκριτη ανωτερότητα της ψυχής του ανθρώπου απέναντι στην ψυχή των ζώων: στην πνευματοποίησή της.
Το πνεύμα, ως δύναμη που προέρχεται από τον Θεό, γνωρίζει τον Θεό, επιζητεί τον Θεό και βρίσκει ανάπαυση μόνο κοντά στον Θεό. Έχοντας μια βαθειά πνευματική αίσθηση, που πιστοποιεί τη θεϊκή προέλευσή του, το πνεύμα εξαρτάται επίσης απόλυτα από τον Θεό, επιδιώκει να ευαρεστεί τον Θεό και θέλει να ζει μόνο με τον Θεό και για τον Θεό.
Πιο συγκεκριμένες εκδηλώσεις της ζωής του πνεύματος είναι:
1) **Ο φόβος του Θεού**. Όλοι οι άνθρωποι , ανεξάρτητα από το βαθμό αναπτύξεώς τους, αναγνωρίζουν ότι υπάρχει μια Ανώτερη Ύπαρξη, ο Θεός, που δημιούργησε, συντηρεί και κυβερνάει τα πάντα. Παραδέχονται ότι εξαρτώνται απ' Αυτόν και ότι οφείλουν να Τον ευαρεστούν. Πιστεύουν , τέλος, ότι Αυτός είναι ο Κριτής και Μισθαποδότης , που «θα ανταμείψει τον καθένα ανάλογα με τις πράξεις του» (

Ματθ. 16:27) . Στο πνεύμα είναι χαραγμένη αυτή η φυσική, όπως λέγεται, πίστη. Έχοντας τη φυσική πίστη, το πνεύμα αποκτά σεβασμό και ευλάβεια στον Θεό, αποκτά το φόβο του Θεού.

2) **Η συνείδηση**. Η ψυχή δεν θα γνώριζε πώς να ευαρεστήσει τον Θεό, πώς να του δείξει το σεβασμό και την ευλάβειά της, αν δεν την καθοδηγούσε σ' αυτό η συνείδηση. Ο Θεός, αφού με τη φυσική πίστη μετέδωσε ένα απειροελάχιστο μόριο της παντογνωσίας Του στην ψυχή, χάραξε πάνω της τα αιτήματα της αγιότητας, της αγαθοσύνης και των αληθειών Του. Ανέθεσε, μάλιστα, στην ίδια να παρακολουθεί αν εκπληρώνονται τα αιτήματα αυτά, κρίνοντας τον εαυτό της ως προς το δίκαιο και το άδικο, το ορθό και το σφαλερό, τα καλό και το κακό. Η συνείδηση είναι αυτή ακριβώς η πλευρά της ψυχής, που υποδεικνύει τι είναι σωστό και τι όχι, τι ευαρεστεί τον Θεό και τι όχι, τι πρέπει να γίνει σε κάθε περίσταση και τι όχι. Όταν , λοιπόν, διαπιστώνει την ορθότητα και την ωφελιμότητα μιας πράξεως, την οποία σκέφτηκε ή κλήθηκε να την εκτελέσει , τότε μπορεί και οφείλει να την εκτελεί αδίσταχτα. Αν το κάνει, αυτοαμείβεται με ψυχική ανάπαυση και παράκληση• αν δεν το κάνει, αυτοτιμωρείται με τύψεις και λύπη. Η συνείδηση είναι ο νομοθέτης , ο νομοφύλακας, ο δικαστής και ο εκτελεστής , είναι ο φυσικός κώδικας των εντολών του Θεού, κώδικας δεσμευτικός για όλους τους ανθρώπους.

3) **Ο πόθος του Θεού**. Αυτός εκφράζεται στην παναθρώπινη νοσταλγία του ύψιστου αγαθού. Καθαρότερα εκδηλώνεται με το ανικανοποίητο των ανθρώπων από τα υλικά. Τι σημαίνει αυτό το ανικανοποίητο; Σημαίνει ότι το πνεύμα δεν ικανοποιείται με κανένα κτιστό πράγμα. Ακριβώς επειδή προέρχεται από τον θεό, Αυτόν αναζητάει κι Αυτόν λέει να γευθεί. Όταν βρίσκεται σε ζωντανή κοινωνία μαζί Του, τότε μόνο αναπαύεται. Το κατορθώνει; Είναι ειρηνικός. Δεν το κατορθώνει; Είναι ανήσυχος, όσα υλικά αγαθά κι αν έχει. Όλοι οι άνθρωποι, όπως ήδη παρατήρησες, αδιάκοπα αναζητούν. Αναζητούν κάτι. Αφού το βρουν , όμως, το απορρίπτουν και ξαναρχίζουν την αναζήτηση, για να την εγκαταλείψουν και εκείνο που θα βρουν στη συνέχεια. Κοντολογίς, η αναζήτησή τους δεν έχει τέλος. Τι σημαίνει αυτό; Ότι δεν αναζητούν το σωστό αντικείμενο στον σωστό χώρο. Μ' άλλα λόγια, ούτε εκείνο που θα έπρεπε αναζητούν, ούτε εκεί που θα έπρεπε το αναζητούν. Δεν είν' αυτό μια τρανή απόδειξη , πως υπάρχει μέσα μας μια δύναμη , που μας τραβάει πέρα από τη γη και τις γήινες θλίψεις, προς τα επουράνια;

Δεν σου εξηγώ με λεπτομέρειες όλες τις εκδηλώσεις του πνεύματος. Απλά κατευθύνω τις σκέψεις σου προς την αποδοχή μιας αναμφισβήτητης πραγματικότητας, της παρουσίας του πνεύματος μέσα στον άνθρωπο. Σου ζητώ να μελετήσεις με περισσότερη επιμέλεια αυτή την πραγματικότητα, για να την αποδεχθείς ολοκληρωτικά. Το πνεύμα, βλέπεις, είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου. Η ψυχή μας κάνει λίγο κατώτερους από τα ζώα, ενώ το πνεύμα λίγο κατώτερους από τους αγγέλους. Καταλαβαίνεις, βέβαια, το νόημα μερικών φράσεων που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή ζωή, όπως "το πνεύμα ενός συγγραφέα", "το πνεύμα ενός λαού" και άλλων παρόμοιων. Πρόκειται για το

σύνολο κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, χαρακτηριστικών πραγμάτων αλλά, ως ένα βαθμό, και ιδεατών, με την έννοια πως είναι αόριστα και ασαφή. Με τον ίδιο τρόπο χρησιμοποιείται και η έκφραση “ανθρώπινο πνεύμα” . Ενώ , όμως, το πνεύμα ενός συγγραφέα είναι εντελώς ιδεατό, το ανθρώπινο πνεύμα είναι μια ζωντανή δύναμη μέσα στον άνθρωπο. Και η δύναμη αυτή επιβεβαιώνει την ύπαρξή της με εξωτερικές εκδηλώσεις , που γίνονται αντιληπτές με τις αισθήσεις.
Απ’ όσα ανέφερα, ελπίζω ότι θα καταλήξεις αβίαστα στο συμπέρασμα: Ένας άνθρωπος , μέσα στον οποίο δεν κινείται και δεν ενεργεί το πνεύμα, δεν στέκεται στο ύψος της ανθρώπινης αξίας.
«Από το βιβλίο: «ΟΣΙΟΥ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΥ
Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
γράμματα σε μια ψυχή»
ΕΚΔΟΣΗ ΤΕΤΑΡΤΗ
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΙΙΚΗΣ 2000
Πηγή: eisdoxantheou-gk.blogspot.gr